

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΩΤΟ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Αρ. 3480 της 9ης ΜΑΡΤΙΟΥ 2001
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

Ο περί του Δεύτερου Πρωτοκόλλου της Διεθνούς Σύμβασης για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης (Κυρωτικός) Νόμος του 2001 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Αριθμός 4(III) του 2001

**ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΚΥΡΩΝΕΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ
ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΝΟΠΛΗΣ ΣΥΡΡΑΞΗΣ**

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί του Δεύτερου Πρωτοκόλλου της Διεθνούς Σύμβασης για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης (Κυρωτικός) Νόμος του 2001. Συνοπτικός
τίτλος.

2. Στον παρόντα Νόμο εκτός αν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια— Εμπνεύσει.

«Πρωτόκολλο» σημαίνει το Δεύτερο Πρωτόκολλο της Διεθνούς Σύμβασης για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης, το οποίο έγινε στη Χάγη στις 26 Μαρτίου 1999 και του οποίου το κείμενο στο αγγλικό πρωτότυπο εκτίθεται στο Μέρος I του Πίνακα και η ελληνική μετάφραση στο Μέρος II του Πίνακα: Πίνακας,
Μέρος I,
Μέρος II.

Νοείται ότι σε περίπτωση αντίθεσης μεταξύ των δύο κειμένων υπερισχύει το κείμενο του πρωτότυπου στα αγγλικά.

- Κύρωση.** 3. Το Πρωτόκολλο του οποίου η υπογραφή από την Κυπριακή Δημοκρατία εγκρίθηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με Αριθμό 49.657 και ημερομηνία 19 Μαΐου 1999 κυρώνεται με τον παρόντα Νόμο και εφαρμόζεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ακολουθούν.
- Αδικήματα και ποινές.** 4. Οι πράξεις και ενέργειες οι οποίες αναφέρονται στις παραγράφους (α), (β) και (γ) του εδαφίου (1) του άρθρου 9 του Πρωτοκόλλου συνιστούν αδικήματα τα οποία τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δέκα ετών ή με χρηματική ποινή μέχρι £15.000 λιρών ή και με τις δύο αυτές ποινές.
- Ποινές.** 5. Τα αδικήματα τα οποία αναφέρονται στο άρθρο 15 του Πρωτοκόλλου τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δεκαπέντε ετών ή με χρηματική ποινή μέχρι £20.000 ή και με τις δύο αυτές ποινές, άνευ επηρεασμού της εξουσίας του εκδικάζοντος την υπόθεση δικαστηρίου να επιβάλει οποιαδήποτε άλλη ποινή ή να εκδώσει οποιοδήποτε διάταγμα που δύναται να επιβάλει ή εκδώσει κατά την εκδίκαση ποινικών υποθέσεων.
- Δικαιοδοσία.** 6. Τα δικαστήρια της Δημοκρατίας έχουν δικαιοδοσία να εκδικάζουν τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 15 του Πρωτοκόλλου όταν αυτά διαπράττονται στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 16 του Πρωτοκόλλου.
- Κανονισμοί.** 7. Το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται να εκδίδει Κανονισμούς για καλύτερη εφαρμογή του παρόντος Νόμου οι οποίοι κατατίθενται στη Βουλή των Αντιπροσώπων για έγκριση.

ΠΙΝΑΚΑΣ
(άρθρο 2)

ΜΕΡΟΣ Ι

Second Protocol to the Hague Convention of 1954 for the Protection of Cultural Property
in the Event of Armed Conflict The Hague, 26 March 1999

The Parties,

Conscious of the need to improve the protection of cultural property in the event of armed conflict and to establish an enhanced system of protection for specifically designated cultural property;

Reaffirming the importance of the provisions of the Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict, done at the Hague on 14 May 1954, and emphasizing the necessity to supplement these provisions through measures to reinforce their implementation;

Desiring to provide the High Contracting Parties to the Convention with a means of being more closely involved in the protection of cultural property in the event of armed conflict by establishing appropriate procedures therefor;

Considering that the rules governing the protection of cultural property in the event of armed conflict should reflect developments in international law;

Affirming that the rules of customary international law will continue to govern questions not regulated by the provisions of this Protocol;

Have agreed as follows:

Chapter 1
Introduction

Chapter 3
Enhanced Protection

Chapter 5
The protection of cultural property in armed conflicts not of an international character

Chapter 7
Dissemination of Information and International Assistance

Chapter 9
Final Clauses

Chapter 2
General provisions regarding protection

Chapter 4
Criminal responsibility and jurisdiction

Chapter 6
Institutional Issues

Chapter 8
Execution of this Protocol

Chapter 1 Introduction

Article 1 Definitions

For the purposes of this Protocol:

- a. "Party" means a State Party to this Protocol;
- b. "cultural property" means cultural property as defined in Article 1 of the Convention;
- c. "Convention" means the Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict, done at The Hague on 14 May 1954;
- d. "High Contracting Party" means a State Party to the Convention;
- e. "enhanced protection" means the system of enhanced protection established by Articles 10 and 11;
- f. "military objective" means an object which by its nature, location, purpose, or use makes an effective contribution to military action and whose total or partial destruction, capture or neutralisation, in the circumstances ruling at the time, offers a definite military advantage;
- g. "illicit" means under compulsion or otherwise in violation of the applicable rules of the domestic law of the occupied territory or of international law.
- h. "List" means the International List of Cultural Property under Enhanced Protection established in accordance with Article 27, sub-paragraph 1(b);
- i. "Director-General" means the Director-General of UNESCO;
- j. "UNESCO" means the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization;
- k. "First Protocol" means the Protocol for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict done at The Hague on 14 May 1954;

Article 2 Relation to the Convention

This Protocol supplements the Convention in relations between the Parties.

Article 3 Scope of application

1. In addition to the provisions which shall apply in time of peace, this Protocol shall apply in situations referred to in Article 18 paragraphs 1 and 2 of the Convention and in Article 22 paragraph 1.
2. When one of the parties to an armed conflict is not bound by this Protocol, the Parties to this Protocol shall remain bound by it in their mutual relations. They shall furthermore be bound by this Protocol in relation to a State party to the conflict which is not bound by it, if the latter accepts the provisions of this Protocol and so long as it applies them.

Article 4 Relationship between Chapter 3 and other provisions of the Convention and this Protocol

The application of the provisions of Chapter 3 of this Protocol is without prejudice to:

- a. the application of the provisions of Chapter I of the Convention and of Chapter 2 of this Protocol;
- b. the application of the provisions of Chapter II of the Convention save that, as between Parties to this Protocol or as between a Party and a State which accepts and applies this Protocol in accordance with Article 3 paragraph 2, where cultural property has been granted both special protection and enhanced protection, only the provisions of enhanced protection shall apply.

[Back to top](#)

Chapter 2 General provisions regarding protectionArticle 5 Safeguarding of cultural property

Preparatory measures taken in time of peace for the safeguarding of cultural property against the foreseeable effects of an armed conflict pursuant to Article 3 of the Convention shall include, as appropriate, the preparation of inventories, the planning of emergency measures for protection against fire or structural collapse, the preparation for the removal of movable cultural property or the provision for adequate *in situ* protection of such property, and the designation of competent authorities responsible for the safeguarding of cultural property.

Article 6 Respect for cultural property

With the goal of ensuring respect for cultural property in accordance with Article 4 of the Convention:

- a. a waiver on the basis of imperative military necessity pursuant to Article 4 paragraph 2 of the Convention may only be invoked to direct an act of hostility against cultural property when and for as long as:
 - i. that cultural property has, by its function, been made into a military objective; and
 - ii. there is no feasible alternative available to obtain a similar military advantage to that offered by directing an act of hostility against that objective;
- b. a waiver on the basis of imperative military necessity pursuant to Article 4 paragraph 2 of the Convention may only be invoked to use cultural property for purposes which are likely to expose it to destruction or damage when and for as long as no choice is possible between such use of the cultural property and another feasible method for obtaining a similar military advantage;
- c. the decision to invoke imperative military necessity shall only be taken by an officer commanding a force the equivalent of a battalion in size or larger, or a force smaller in size where circumstances do not permit otherwise;
- d. in case of an attack based on a decision taken in accordance with sub-paragraph (a), an effective advance warning shall be given whenever circumstances permit.

Article 7 Precautions in attack

Without prejudice to other precautions required by international humanitarian law in the conduct of military operations, each Party to the conflict shall:

- a. do everything feasible to verify that the objectives to be attacked are not cultural property protected under Article 4 of the Convention;
- b. take all feasible precautions in the choice of means and methods of attack with a view to avoiding, and in any event to minimizing, incidental damage to cultural property protected under Article 4 of the Convention;
- c. refrain from deciding to launch any attack which may be expected to cause incidental damage to cultural property protected under Article 4 of the Convention which would be excessive in relation to the concrete and direct military advantage anticipated; and
- d. cancel or suspend an attack if it becomes apparent:
 - i. that the objective is cultural property protected under Article 4 of the Convention;
 - ii. that the attack may be expected to cause incidental damage to cultural property protected under Article 4 of the Convention which would be excessive in relation to the concrete and direct military advantage anticipated.

Article 8 Precautions against the effects of hostilities

The Parties to the conflict shall, to the maximum extent feasible:

- a. remove movable cultural property from the vicinity of military objectives or provide for adequate *in situ* protection;
- b. avoid locating military objectives near cultural property.

Article 9 Protection of cultural property in occupied territory

1. Without prejudice to the provisions of Articles 4 and 5 of the Convention, a Party in occupation of the whole or part of the territory of another Party shall prohibit and prevent in relation to the occupied territory:
 - a. any illicit export, other removal or transfer of ownership of cultural property;
 - b. any archaeological excavation, save where this is strictly required to safeguard, record or preserve cultural property;
 - c. any alteration to, or change of use of, cultural property which is intended to conceal or destroy cultural, historical or scientific evidence.
2. Any archaeological excavation of, alteration to, or change of use of, cultural property in occupied territory shall, unless circumstances do not permit, be carried out in close co-operation with the competent national authorities of the occupied territory.

[Back to top](#)

Chapter 3 Enhanced Protection

Article 10 Enhanced protection

Cultural property may be placed under enhanced protection provided that it meets the following three conditions:

- a. it is cultural heritage of the greatest importance for humanity;
- b. it is protected by adequate domestic legal and administrative measures recognising its exceptional cultural and historic value and ensuring the highest level of protection;
- c. it is not used for military purposes or to shield military sites and a declaration has been made by the Party which has control over the cultural property, confirming that it will not be so used.

Article 11 The granting of enhanced protection

1. Each Party should submit to the Committee a list of cultural property for which it intends to request the granting of enhanced protection.

2. The Party which has jurisdiction or control over the cultural property may request that it be included in the List to be established in accordance with Article 27 sub-paragraph 1(b). This request shall include all necessary information related to the criteria mentioned in Article 10. The Committee may invite a Party to request that cultural property be included in the List.

3. Other Parties, the International Committee of the Blue Shield and other non-governmental organisations with relevant expertise may recommend specific cultural property to the Committee. In such cases, the Committee may decide to invite a Party to request inclusion of that cultural property in the List.

4. Neither the request for inclusion of cultural property situated in a territory, sovereignty or jurisdiction over which is claimed by more than one State, nor its inclusion, shall in any way prejudice the rights of the parties to the dispute.

5. Upon receipt of a request for inclusion in the List, the Committee shall inform all Parties of the request. Parties may submit representations regarding such a request to the Committee within sixty days. These representations shall be made only on the basis of the criteria mentioned in Article 10. They shall be specific and related to facts. The Committee shall consider the representations, providing the Party requesting inclusion with a reasonable opportunity to respond before taking the decision. When such representations are before the Committee, decisions for inclusion in the List shall be taken, notwithstanding Article 26, by a majority of four-fifths of its members present and voting.

6. In deciding upon a request, the Committee should ask the advice of governmental and non-governmental organisations, as well as of individual experts.

7. A decision to grant or deny enhanced protection may only be made on the basis of the criteria mentioned in Article 10.

8. In exceptional cases, when the Committee has concluded that the Party requesting inclusion of cultural property in the List cannot fulfil the criteria of Article 10 sub-paragraph (b), the Committee may decide to grant enhanced protection, provided that the requesting Party submits a request for international assistance under Article 32.

9. Upon the outbreak of hostilities, a Party to the conflict may request, on an emergency basis, enhanced protection of cultural property under its jurisdiction or control by communicating this request to the Committee. The Committee shall transmit this request immediately to all Parties to the conflict. In such cases the Committee will consider representations from the Parties concerned on an expedited basis. The decision to grant provisional enhanced protection shall be taken as soon as possible and, notwithstanding Article 26, by a majority of four-fifths of its members present and voting. Provisional enhanced protection may be granted by the Committee pending the outcome of the regular procedure for the granting of enhanced protection, provided that the provisions of Article 10 sub-paragraphs (a) and (c) are met.

10. Enhanced protection shall be granted to cultural property by the Committee from the moment of its entry in the List.

11. The Director-General shall, without delay, send to the Secretary-General of the United Nations and to all Parties notification of any decision of the Committee to include cultural property on the List.

Article 12 Immunity of cultural property under enhanced protection

The Parties to a conflict shall ensure the immunity of cultural property under enhanced protection by refraining from making such property the object of attack or from any use of the property or its immediate surroundings in support of military action.

Article 13 Loss of enhanced protection

1. Cultural property under enhanced protection shall only lose such protection:

- a. if such protection is suspended or cancelled in accordance with Article 14; or
- b. If, and for as long as, the property has, by its use, become a military objective.

2. In the circumstances of sub-paragraph 1(b), such property may only be the object of attack if:
 - a. the attack is the only feasible means of terminating the use of the property referred to in sub-paragraph 1(b);
 - b. all feasible precautions are taken in the choice of means and methods of attack, with a view to terminating such use and avoiding, or in any event minimising, damage to the cultural property;
 - c. unless circumstances do not permit, due to requirements of immediate self-defence:
 - i. the attack is ordered at the highest operational level of command;
 - ii. effective advance warning is issued to the opposing forces requiring the termination of the use referred to in sub-paragraph 1(b); and
 - iii. Reasonable time is given to the opposing forces to redress the situation.

Article 14 Suspension and cancellation of enhanced protection

1. Where cultural property no longer meets any one of the criteria in Article 10 of this Protocol, the Committee may suspend its enhanced protection status or cancel that status by removing that cultural property from the List.
2. In the case of a serious violation of Article 12 in relation to cultural property under enhanced protection arising from its use in support of military action, the Committee may suspend its enhanced protection status. Where such violations are continuous, the Committee may exceptionally cancel the enhanced protection status by removing the cultural property from the List.
3. The Director-General shall, without delay, send to the Secretary-General of the United Nations and to all Parties to this Protocol notification of any decision of the Committee to suspend or cancel the enhanced protection of cultural property.
4. Before taking such a decision, the Committee shall afford an opportunity to the Parties to make their views known.

[Back to top](#)

Chapter 4 Criminal responsibility and jurisdiction

Article 15 Serious violations of this Protocol

1. Any person commits an offence within the meaning of this Protocol if that person intentionally and in violation of the Convention or this Protocol commits any of the following acts:
 - a. making cultural property under enhanced protection the object of attack;
 - b. using cultural property under enhanced protection or its immediate surroundings in support of military action;
 - c. extensive destruction or appropriation of cultural property protected under the Convention and this Protocol;
 - d. making cultural property protected under the Convention and this Protocol the object of attack;
 - e. Theft, pillage or misappropriation of, or acts of vandalism directed against cultural property protected under the Convention.

2. Each Party shall adopt such measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the offences set forth in this Article and to make such offences punishable by appropriate penalties. When doing so, Parties shall comply with general principles of law and international law, including the rules extending individual criminal responsibility to persons other than those who directly commit the act.

Article 16 Jurisdiction

1. Without prejudice to paragraph 2, each Party shall take the necessary legislative measures to establish its jurisdiction over offences set forth in Article 15 in the following cases:
 - a. when such an offence is committed in the territory of that State;
 - b. when the alleged offender is a national of that State;

- c. in the case of offences set forth in Article 15 sub-paragraphs (a) to (c), when the alleged offender is present in its territory.
- 2. With respect to the exercise of jurisdiction and without prejudice to Article 28 of the Convention:
 - a. this Protocol does not preclude the incurring of individual criminal responsibility or the exercise of jurisdiction under national and international law that may be applicable, or affect the exercise of jurisdiction under customary international law;
 - b. Except in so far as a State which is not Party to this Protocol may accept and apply its provisions in accordance with Article 3 paragraph 2, members of the armed forces and nationals of a State which is not Party to this Protocol, except for those nationals serving in the armed forces of a State which is a Party to this Protocol, do not incur individual criminal responsibility by virtue of this Protocol, nor does this Protocol impose an obligation to establish jurisdiction over such persons or to extradite them.

Article 17 Prosecution

- 1. The Party in whose territory the alleged offender of an offence set forth in Article 15 sub-paragraphs 1 (a) to (c) is found to be present shall, if it does not extradite that person, submit, without exception whatsoever and without undue delay, the case to its competent authorities, for the purpose of prosecution, through proceedings in accordance with its domestic law or with, if applicable, the relevant rules of international law.
- 2. Without prejudice to, if applicable, the relevant rules of international law, any person regarding whom proceedings are being carried out in connection with the Convention or this Protocol shall be guaranteed fair treatment and a fair trial in accordance with domestic law and international law at all stages of the proceedings, and in no cases shall be provided guarantees less favorable to such person than those provided by international law.

Article 18 Extradition

- 1. The offences set forth in Article 15 sub-paragraphs 1 (a) to (c) shall be deemed to be included as extraditable offences in any extradition treaty existing between any of the Parties before the entry into force of this Protocol. Parties undertake to include such offences in every extradition treaty to be subsequently concluded between them.
- 2. When a Party which makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another Party with which it has no extradition treaty, the requested Party may, at its option, consider the present Protocol as the legal basis for extradition in respect of offences as set forth in Article 15 sub-paragraphs 1 (a) to (c).
- 3. Parties which do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognise the offences set forth in Article 15 sub-paragraphs 1 (a) to (c) as extraditable offences between them, subject to the conditions provided by the law of the requested Party.
- 4. If necessary, offences set forth in Article 15 sub-paragraphs 1 (a) to (c) shall be treated, for the purposes of extradition between Parties, as if they had been committed not only in the place in which they occurred but also in the territory of the Parties that have established jurisdiction in accordance with Article 16 paragraph 1.

Article 19 Mutual legal assistance

- 1. Parties shall afford one another the greatest measure of assistance in connection with investigations or criminal or extradition proceedings brought in respect of the offences set forth in Article 15, including assistance in obtaining evidence at their disposal necessary for the proceedings.
- 2. Parties shall carry out their obligations under paragraph 1 in conformity with any treaties or other arrangements on mutual legal assistance that may exist between them. In the absence of such treaties or arrangements, Parties shall afford one another assistance in accordance with their domestic law.

Article 20 Grounds for refusal

- 1. For the purpose of extradition, offences set forth in Article 15 sub-paragraphs 1 (a) to (c), and for the purpose of mutual legal assistance, offences set forth in Article 15 shall not be regarded as political offences nor as offences connected with political offences nor as offences inspired by political motives. Accordingly, a request for extradition or for

mutual legal assistance based on such offences may not be refused on the sole ground that it concerns a political offence or an offence connected with a political offence or an offence inspired by political motives.

2. Nothing in this Protocol shall be interpreted as imposing an obligation to extradite or to afford mutual legal assistance if the requested Party has substantial grounds for believing that the request for extradition for offences set forth in Article 15 subparagraphs 1 (a) to (c) or for mutual legal assistance with respect to offences set forth in Article 15 has been made for the purpose of prosecuting or punishing a person on account of that person's race, religion, nationality, ethnic origin or political opinion or that compliance with the request would cause prejudice to that person's position for any of these reasons.

Article 21 Measures regarding other violations

Without prejudice to Article 28 of the Convention, each Party shall adopt such legislative, administrative or disciplinary measures as may be necessary to suppress the following acts when committed intentionally:

- a. any use of cultural property in violation of the Convention or this Protocol;
- b. any illicit export, other removal or transfer of ownership of cultural property from occupied territory in violation of the Convention or this Protocol.

[Back to top](#)

Chapter 5 The protection of cultural property in armed conflicts not of an international character

Article 22 Armed conflicts not of an international character

1. This Protocol shall apply in the event of an armed conflict not of an international character, occurring within the territory of one of the Parties.
2. This Protocol shall not apply to situations of internal disturbances and tensions, such as riots, isolated and sporadic acts of violence and other acts of a similar nature.
3. Nothing in this Protocol shall be invoked for the purpose of affecting the sovereignty of a State or the responsibility of the government, by all legitimate means, to maintain or re-establish law and order in the State or to defend the national unity and territorial integrity of the State.
4. Nothing in this Protocol shall prejudice the primary jurisdiction of a Party in whose territory an armed conflict not of an international character occurs over the violations set forth in Article 15.
5. Nothing in this Protocol shall be invoked as a justification for intervening, directly or indirectly, for any reason whatever, in the armed conflict or in the internal or external affairs of the Party in the territory of which that conflict occurs.
6. The application of this Protocol to the situation referred to in paragraph 1 shall not affect the legal status of the parties to the conflict.
7. UNESCO may offer its services to the parties to the conflict.

[Back to top](#)

Chapter 6 Institutional Issues

Article 23 Meeting of the Parties

1. The Meeting of the Parties shall be convened at the same time as the General Conference of UNESCO, and in co-ordination with the Meeting of the High Contracting Parties, if such a meeting has been called by the Director-General.
2. The Meeting of the Parties shall adopt its Rules of Procedure.
3. The Meeting of the Parties shall have the following functions:

(a) to elect the Members of the Committee, in accordance with Article 24 paragraph 1;

(b) to endorse the Guidelines developed by the Committee in accordance with Article 27 subparagraph 1(a);

- (c) to provide guidelines for, and to supervise the use of the Fund by the Committee;
 - (d) to consider the report submitted by the Committee in accordance with Article 27 subparagraph 1(d);
 - (e) to discuss any problem related to the application of this Protocol, and to make recommendations, as appropriate.
4. At the request of at least one-fifth of the Parties, the Director-General shall convene an Extraordinary Meeting of the Parties.

Article 24 Committee for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict

1. The Committee for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict is hereby established. It shall be composed of twelve Parties which shall be elected by the Meeting of the Parties.
2. The Committee shall meet once a year in ordinary session and in extra-ordinary sessions whenever it deems necessary.
3. In determining membership of the Committee, Parties shall seek to ensure an equitable representation of the different regions and cultures of the world.
4. Parties members of the Committee shall choose as their representatives persons qualified in the fields of cultural heritage, defence or international law, and they shall endeavour, in consultation with one another, to ensure that the Committee as a whole contains adequate expertise in all these fields.

Article 25 Term of office

1. A Party shall be elected to the Committee for four years and shall be eligible for immediate re-election only once.
2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1, the term of office of half of the members chosen at the time of the first election shall cease at the end of the first ordinary session of the Meeting of the Parties following that at which they were elected. These members shall be chosen by lot by the President of this Meeting after the first election.

Article 26 Rules of procedure

1. The Committee shall adopt its Rules of Procedure.
2. A majority of the members shall constitute a quorum. Decisions of the Committee shall be taken by a majority of two-thirds of its members voting.
3. Members shall not participate in the voting on any decisions relating to cultural property affected by an armed conflict to which they are parties.

Article 27 Functions

1. The Committee shall have the following functions:
 - a. to develop Guidelines for the implementation of this Protocol;
 - b. to grant, suspend or cancel enhanced protection for cultural property and to establish, maintain and promote the List of Cultural Property under Enhanced Protection;
 - c. to monitor and supervise the implementation of this Protocol and promote the identification of cultural property under enhanced protection;
 - d. to consider and comment on reports of the Parties, to seek clarifications as required, and prepare its own report on the implementation of this Protocol for the Meeting of the Parties;
 - e. to receive and consider requests for international assistance under Article 32;
 - f. to determine the use of the Fund;
 - g. to perform any other function which may be assigned to it by the Meeting of the Parties.
2. The functions of the Committee shall be performed in co-operation with the Director-General.
3. The Committee shall co-operate with international and national governmental and non-governmental organizations having objectives similar to those of the Convention, its First Protocol and this Protocol. To assist in the implementation of its functions, the Committee may invite to its meetings, in an advisory capacity, eminent professional

organizations such as those which have formal relations with UNESCO, including the International Committee of the Blue Shield (ICBS) and its constituent bodies. Representatives of the International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (Rome Centre) (ICCROM) and of the International Committee of the Red Cross (ICRC) may also be invited to attend in an advisory capacity.

Article 28 Secretariat

The Committee shall be assisted by the Secretariat of UNESCO which shall prepare the Committee's documentation and the agenda for its meetings and shall have the responsibility for the implementation of its decisions.

Article 29 The Fund for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict

1. A Fund is hereby established for the following purposes:
 - a. to provide financial or other assistance in support of preparatory or other measures to be taken in peacetime in accordance with, *inter alia*, Article 5, Article 10 sub-paragraph (b) and Article 30; and
 - b. to provide financial or other assistance in relation to emergency, provisional or other measures to be taken in order to protect cultural property during periods of armed conflict or of immediate recovery after the end of hostilities in accordance with, *inter alia*, Article 8 sub-paragraph (a).
2. The Fund shall constitute a trust fund, in conformity with the provisions of the financial regulations of UNESCO.
3. Disbursements from the Fund shall be used only for such purposes as the Committee shall decide in accordance with the guidelines as defined in Article 23 sub-paragraph 3 (c). The Committee may accept contributions to be used only for a certain programme or project, provided that the Committee shall have decided on the implementation of such programme or project.
4. The resources of the Fund shall consist of:
 - a. voluntary contributions made by the Parties;
 - b. contributions, gifts or bequests made by:
 - (i) other States;
 - (ii) UNESCO or other organizations of the United Nations system;
 - (iii) other intergovernmental or non-governmental organizations; and
 - (iv) public or private bodies or individuals;
 - c. any interest accruing on the Fund;
 - d. funds raised by collections and receipts from events organized for the benefit of the Fund; and
 - e. all other resources authorized by the guidelines applicable to the Fund.

[Back to top](#)

Chapter 7 Dissemination of Information and International Assistance

Article 30 Dissemination

1. The Parties shall endeavour by appropriate means, and in particular by educational and information programmes, to strengthen appreciation and respect for cultural property by their entire population.
2. The Parties shall disseminate this Protocol as widely as possible, both in time of peace and in time of armed conflict.

3. Any military or civilian authorities who, in time of armed conflict, assume responsibilities with respect to the application of this Protocol, shall be fully acquainted with the text thereof. To this end the Parties shall, as appropriate:

(a) incorporate guidelines and instructions on the protection of cultural property in their military regulations;

(b) develop and implement, in cooperation with UNESCO and relevant governmental and non-governmental organizations, peacetime training and educational programmes;

(c) communicate to one another, through the Director-General, information on the laws, administrative provisions and measures taken under sub-paragraphs (a) and (b);

(d) communicate to one another, as soon as possible, through the Director-General, the laws and administrative provisions which they may adopt to ensure the application of this Protocol.

Article 31 International cooperation

In situations of serious violations of this Protocol, the Parties undertake to act, jointly through the Committee, or individually, in cooperation with UNESCO and the United Nations and in conformity with the Charter of the United Nations.

Article 32 International assistance

1. A Party may request from the Committee international assistance for cultural property under enhanced protection as well as assistance with respect to the preparation, development or implementation of the laws, administrative provisions and measures referred to in Article 10.

2. A party to the conflict, which is not a Party to this Protocol but which accepts and applies provisions in accordance with Article 3, paragraph 2, may request appropriate international assistance from the Committee.

3. The Committee shall adopt rules for the submission of requests for international assistance and shall define the forms the international assistance may take.

4. Parties are encouraged to give technical assistance of all kinds, through the Committee, to those Parties or parties to the conflict who request it.

Article 33 Assistance of UNESCO

1. A Party may call upon UNESCO for technical assistance in organizing the protection of its cultural property, such as preparatory action to safeguard cultural property, preventive and organizational measures for emergency situations and compilation of national inventories of cultural property, or in connection with any other problem arising out of the application of this Protocol. UNESCO shall accord such assistance within the limits fixed by its programme and by its resources.
2. Parties are encouraged to provide technical assistance at bilateral or multilateral level.
3. UNESCO is authorized to make, on its own initiative, proposals on these matters to the Parties.

[Back to tcp](#)

Chapter 8 Execution of this Protocol

Article 34 Protecting Powers

This Protocol shall be applied with the co-operation of the Protecting Powers responsible for safeguarding the interests of the Parties to the conflict.

Article 35 Conciliation procedure

1. The Protecting Powers shall lend their good offices in all cases where they may deem it useful in the interests of cultural property, particularly if there is disagreement between the Parties to the conflict as to the application or interpretation of the provisions of this Protocol.

2. For this purpose, each of the Protecting Powers may, either at the invitation of one Party, of the Director-General, or on its own initiative, propose to the Parties to the conflict a meeting of their representatives, and in particular of the authorities responsible for the protection of cultural property, if considered appropriate, on the territory of a State not party to the conflict. The Parties to the conflict shall be bound to give effect to the proposals for meeting made to them. The Protecting Powers shall propose for approval by the Parties to the conflict a person belonging to a State not party to the conflict or a person presented by the Director-General, which person shall be invited to take part in such a meeting in the capacity of Chairman.

Article 36 Conciliation in absence of Protecting Powers

1. In a conflict where no Protecting Powers are appointed the Director-General may lend good offices or act by any other form of conciliation or mediation, with a view to settling the disagreement.

2. At the invitation of one Party or of the Director-General, the Chairman of the Committee may propose to the Parties to the conflict a meeting of their representatives, and in particular of the authorities responsible for the protection of cultural property, if considered appropriate, on the territory of a State not party to the conflict.

Article 37 Translations and reports

1. The Parties shall translate this Protocol into their official languages and shall communicate these official translations to the Director-General.
2. The Parties shall submit to the Committee, every four years, a report on the implementation of this Protocol.

Article 38 State responsibility

No provision in this Protocol relating to individual criminal responsibility shall affect the responsibility of States under international law, including the duty to provide reparation.

[Back to top](#)

Chapter 9 Final Clauses

Article 39 Languages

This Protocol is drawn up in Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish, the six texts being equally authentic.

Article 40 Signature

This Protocol shall bear the date of 26 March 1999. It shall be opened for signature by all High Contracting Parties at The Hague from 17 May 1999 until 31 December 1999.

Article 41 Ratification, acceptance or approval

1. This Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by High Contracting Parties which have signed this Protocol, in accordance with their respective constitutional procedures.

2. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Director-General.

Article 42 Accession

1. This Protocol shall be open for accession by other High Contracting Parties from 1 January 2000.
2. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Director-General.

Article 43 Entry into force

1. This Protocol shall enter into force three months after twenty instruments of ratification, acceptance, approval or accession have been deposited.
2. Thereafter, it shall enter into force, for each Party, three months after the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 44 Entry into force in situations of armed conflict

The situations referred to in Articles 18 and 19 of the Convention shall give immediate effect to ratifications, acceptances or approvals or accessions to this Protocol deposited by the parties to the conflict either before or after the beginning of hostilities or occupation. In such cases the Director-General shall transmit the communications referred to in Article 46 by the speediest method.

Article 45 Denunciation

1. Each Party may denounce this Protocol.
2. The denunciation shall be notified by an instrument in writing, deposited with the Director-General.
3. The denunciation shall take effect one year after the receipt of the instrument of denunciation. However, if, on the expiry of this period, the denouncing Party is involved in an armed conflict, the denunciation shall not take effect until the end of hostilities, or until the operations of repatriating cultural property are completed, whichever is the later.

Article 46 Notifications

The Director-General shall inform all High Contracting Parties as well as the United Nations, of the deposit of all the instruments of ratification, acceptance, approval or accession provided for in Articles 41 and 42 and of denunciations provided for Article 45.

Article 47 Registration with the United Nations

In conformity with Article 102 of the Charter of the United Nations, this Protocol shall be registered with the Secretariat of the United Nations at the request of the Director-General.

IN FAITH WHEREOF the undersigned, duly authorized, have signed the present Protocol.

DONE at The Hague, this twenty-sixth day of March 1999, in a single copy which shall be deposited in the archives of the UNESCO, and certified true copies of which shall be delivered to all the High Contracting Parties.

**Δεύτερο Πρωτόκολλο της Σύμβασης της Χάγης
του 1954 για την Προστασία της Πολιτιστικής
Κληρονομιάς σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης
Χάγη, 26 Μαρτίου 1999**

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη,

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη ενίσχυσης της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς στην περίπτωση ένοπλης σύρραξης και δημιουργίας ενός συστήματος αυξημένης προστασίας ειδικά οριζόμενης πολιτιστικής κληρονομιάς·

Επιβεβαιώνοντας τη σημασία των διατάξεων της Σύμβασης για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στην Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης, που έγινε στη Χάγη στις 14 Μαΐου 1954, και τονίζοντας την ανάγκη συμπλήρωσης των εν λόγω διατάξεων με μέτρα που θα ενισχύσουν την εφαρμογή τους·

Επιθυμώντας να παράσχουν στα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη της Σύμβασης, μέσα για στενότερη εμπλοκή τους στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς στην περίπτωση ένοπλης σύρραξης, με τη δημιουργία κατάλληλων διαδικασιών για το σκοπό αυτό·

Έχοντας υπόψη ότι οι κανόνες που διέπουν την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς στην περίπτωση ένοπλης σύρραξης πρέπει να αντικατοπτρίζουν τις εξελίξεις στο διεθνές δίκαιο·

Βεβαιώνοντας ότι οι κανόνες του εθιμικού διεθνούς δικαίου θα συνεχίσουν να διέπουν θέματα μη ρυθμιζόμενα από τις διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου·

Συμφώνησαν τα ακόλουθα:

Κεφάλαιο 1 Εισαγωγή

Άρθρο 1 Ορισμοί

Για τους σκοπούς του Πρωτοκόλλου αυτού:

- (α) "Μέρος" σημαίνει Κράτος Μέρος του Πρωτοκόλλου αυτού.
- (β) "πολιτιστική κληρονομιά" σημαίνει την πολιτιστική κληρονομιά όπως ορίζεται στο Άρθρο 1 της Σύμβασης.
- (γ) "Σύμβαση" σημαίνει τη Σύμβαση για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης, που έγινε στη Χάγη την 14^η Μαΐου του 1954.
- (δ) "Υψηλά Συμβαλλόμενο Μέρος" σημαίνει Κράτος Μέρος της Σύμβασης.
- (ε) "αυξημένη προστασία" σημαίνει το σύστημα αυξημένης προστασίας που εγκαθιδρύεται από τα Άρθρα 10 και 11.
- (στ) "στρατιωτικός στόχος" σημαίνει στόχο ο οποίος από τη φύση του, την τοποθεσία του, το σκοπό του ή τη χρήση του συνεισφέρει αποτελεσματικά στις στρατιωτικές επιχειρήσεις και του οποίου η ολική ή μερική καταστροφή, κατάληψη ή εξουδετέρωση, υπό τις περιστάσεις που ισχύουν τη δεδομένη εκείνη στιγμή, προσφέρει ένα σαφές στρατιωτικό πλεονέκτημα.
- (ζ) "παράνομος" σημαίνει τελών υπό εξαναγκασμό ή διαφορετικά ο παραβαίνων τους εφαρμοστέους κανόνες του εσωτερικού δικαίου των κατεχομένων εδαφών ή του διεθνούς δικαίου.

- (η) "Κατάλογος" σημαίνει το Διεθνή Κατάλογο Πολιτιστικής Κληρονομιάς υπό Αυξημένη Προστασία ο οποίος σχηματίστηκε σύμφωνα με το Άρθρο 27, υποπαράγραφος 1(β):
- (θ) "Γενικός Διευθυντής" σημαίνει το Γενικό Διευθυντή της ΟΥΝΕΣΚΟ.
- (ι) "ΟΥΝΕΣΚΟ" σημαίνει την Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για την Παιδεία, την Επιστήμη και τη Μόρφωση.
- (κ) "Πρώτο Πρωτόκολλο" σημαίνει το Πρωτόκολλο για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης, που έγινε στη Χάγη την 14^η Μαΐου 1954.

Άρθρο 2 Σχέση με τη Σύμβαση

Το Πρωτόκολλο αυτό συμπληρώνει τη Σύμβαση σε ότι αφορά τις σχέσεις μεταξύ των Μερών.

Άρθρο 3 Πεδίο εφαρμογής

1. Επιπρόσθετα προς τις διατάξεις οι οποίες εφαρμόζονται σε καιρό ειρήνης, το Πρωτόκολλο αυτό εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο Άρθρο 18 παράγραφοι 1 και 2 της Σύμβασης και στο Άρθρο 22 παράγραφος 1.
2. Όταν ένα από τα μέρη που μετέχουν σε ένοπλη σύρραξη δεν δεσμεύεται από το παρόν Πρωτόκολλο τα Μέρη του Πρωτοκόλλου αυτού παραμένουν δεσμευμένα από αυτό στις μεταξύ τους σχέσεις. Περαιτέρω, τα Μέρη δεσμεύονται από το παρόν Πρωτόκολλο σε σχέση με Κράτος που μετέχει στη σύρραξη, το οποίο όμως δεν δεσμεύεται από το Πρωτόκολλο, αν

το τελευταίο αναφερόμενο Κράτος αποδέχεται τις διατάξεις του παρόντος Πρωτοκόλλου και εφόσον τις εφαρμόζει.

Άρθρο 4 Σχέση μεταξύ του Κεφαλαίου 3 και άλλων διατάξεων της Σύμβασης και του παρόντος Πρωτοκόλλου

Η εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου 3 του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν επηρεάζει:

- (α) την εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου Ι της Σύμβασης και του Κεφαλαίου 2 του εν λόγω Πρωτοκόλλου·
- (β) την εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου ΙΙ της Σύμβασης με εξαίρεση όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ των Μερών του παρόντος Πρωτοκόλλου ή όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ Μέρους και Κράτους το οποίο αποδέχεται και εφαρμόζει το εν λόγω Πρωτόκολλο σύμφωνα με το Άρθρο 3 παράγραφος 2, στις περιπτώσεις που πολιτιστική κληρονομιά τελεί τόσο υπό ειδική όσο και υπό αυξημένη προστασία, τότε εφαρμόζονται μόνο οι διατάξεις της αυξημένης προστασίας.

Κεφάλαιο 2 Γενικές διατάξεις αναφορικά με την προστασία

Άρθρο 5 Προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς

Προκαταρκτικά μέτρα που λήφθηκαν σε καιρό ειρήνης για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς έναντι των προβλέψιμων συνεπειών ένοπλης σύρραξης σύμφωνα με το Άρθρο 3 της Σύμβασης περιλαμβάνουν, ανάλογα, την ετοιμασία απογραφής, το σχεδιασμό της λήψης επείγοντων μέτρων έναντι πυρκαϊάς ή κατάρρευσης της κατασκευής, την ετοιμασία για τη μεταφορά κινητής πολιτιστικής κληρονομιάς ή την πρόνοια για επαρκή επί

τόπου προστασία της εν λόγω κληρονομιάς και το διορισμό αρμόδιων αρχών υπεύθυνων για τη διασφάλιση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Άρθρο 6 Σεβασμός πολιτιστικής κληρονομιάς

Με σκοπό την εξασφάλιση σεβασμού της πολιτιστικής κληρονομιάς σύμφωνα με το Άρθρο 4 της Σύμβασης:

- (α) εγκατάλειψη επί τη βάσει επιτακτικής στρατιωτικής ανάγκης σύμφωνα με το Άρθρο 4 παράγραφος 2 της Σύμβασης δύναται μόνο να επικληθεί για να κατευθύνει εχθρική πράξη εναντίον πολιτιστικής κληρονομιάς όταν και εφόσον:
- (i) η πολιτιστική κληρονομιά έχει μετατραπεί από τη χρήση της σε στρατιωτικό στόχο· και
 - (ii) δεν υπάρχει εφικτή εναλλακτική λύση προς επίτευξη παρόμοιου στρατιωτικού πλεονεκτήματος όπως εκείνο που προσφέρεται με την κατεύθυνση εχθρικής ενέργειας εναντίον του εν λόγω στόχου·
- (β) εγκατάλειψη επί τη βάσει επιτακτικής στρατιωτικής ανάγκης σύμφωνα με το Άρθρο 4 παράγραφος 2 της Σύμβασης δύναται να επικληθεί μόνο για να χρησιμοποιηθεί πολιτιστική κληρονομιά για σκοπούς οι οποίοι πιθανό να την καταστρέψουν ή να της προκαλέσουν ζημιά όταν και εφόσον δεν υπάρχει δυνατή επιλογή μεταξύ τέτοιας χρήσης της πολιτιστικής κληρονομιάς και άλλου εφικτού τρόπου για την επίτευξη παρόμοιου στρατιωτικού πλεονεκτήματος·
- (γ) η απόφαση για επίκληση επιτακτικής στρατιωτικής ανάγκης δύναται να ληφθεί μόνο από αξιωματικό που έχει υπό τις διαταγές του δύναμη ίση με τάγμα ή μεγαλύτερη, ή δύναμη μικρότερη σε μέγεθος από τάγμα όταν οι περιστάσεις δεν επιτρέπουν διαφορετικά·

- (δ) στην περίπτωση επίθεσης βασιζόμενης σε απόφαση που λήφθηκε σύμφωνα με την υποπαράγραφο (α), δίνεται εκ των προτέρων αποτελεσματική προειδοποίηση οποτεδήποτε το επιτρέπουν οι περιστάσεις.

Άρθρο 7 Προφυλάξεις κατά την επίθεση

Χωρίς να επηρεάζονται οι άλλες προφυλάξεις που απαιτούνται από το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο κατά τη διεξαγωγή στρατιωτικών επιχειρήσεων, κάθε Μέρος που μετέχει στη σύρραξη:

- (α) πράττει οτιδήποτε είναι δυνατό για να εξακριβώσει ότι οι στόχοι που πρόκειται να δεχτούν επίθεση δεν αποτελούν προστατευόμενη πολιτιστική κληρονομιά βάσει του Άρθρου 4 της Σύμβασης·
- (β) λαμβάνει όλες τις δυνατές προφυλάξεις στην επιλογή των μέσων και των μεθόδων επίθεσης με σκοπό την αποφυγή και σε οποιαδήποτε περίπτωση τη μείωση στο ελάχιστο της πρόκλησης παρεμπόπτουσας ζημιάς σε προστατευόμενη πολιτιστική κληρονομιά βάσει του Άρθρου 4 της Σύμβασης·
- (γ) αποφεύγει να λάβει την απόφαση εξαπόλυσης οποιασδήποτε επίθεσης δυνάμενης να προκαλέσει παρεμπόπτουσα ζημιά σε πολιτιστική κληρονομιά προστατευόμενη βάσει του Άρθρου 4 της Σύμβασης η οποία θα είναι υπέρμετρη σε σχέση με το συγκεκριμένο και άμεσο στρατιωτικό πλεονέκτημα που αναμένεται· και
- (δ) ακυρώνει ή σταματά επίθεση αν καθίσταται φανερό:
- (i) ότι ο στόχος αποτελεί πολιτιστική κληρονομιά προστατευόμενη βάσει του Άρθρου 4 της Σύμβασης·

- (ii) ότι η επίθεση αναμένεται να προκαλέσει τυχαία ζημιά σε πολιτιστική κληρονομιά προστατευόμενη βάσει του Άρθρου 4 της Σύμβασης η οποία θα είναι υπέρμετρη σε σχέση με το συγκεκριμένο και άμεσο στρατιωτικό πλεονέκτημα που αναμένεται.

Άρθρο 8 Προφυλάξεις έναντι των συνεπειών εχθροπραξιών

Τα Μέρη που μετέχουν στη σύμβαση, στο μέγιστο δυνατό βαθμό:

- (α) μεταφέρουν κινητή πολιτιστική κληρονομιά που βρίσκεται πλησίον στρατιωτικών στόχων ή προβλέπουν για επαρκή επιτόπου προστασία·
- (β) αποφεύγουν την εγκατάσταση στρατιωτικών στόχων πλησίον πολιτιστικής κληρονομιάς.

Άρθρο 9 Προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς σε κατεχόμενο έδαφος

1. Άνευ επηρεασμού των διατάξεων των Άρθρων 4 και 5 της Σύμβασης, Μέρος κατέχον εν όλω ή εν μέρει εδάφη άλλου Μέρους απαγορεύει και εμποδίζει σε σχέση με τα κατεχόμενα εδάφη:

- (α) οποιαδήποτε παράνομη εξαγωγή, άλλη μετακίνηση ή μεταφορά πολιτιστικής κληρονομιάς·
- (β) οποιαδήποτε αρχαιολογική ανασκαφή εξαιρουμένων των περιπτώσεων όπου αυτή απαιτείται αυστηρά για την προφύλαξη, καταγραφή ή προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς·

(γ) οποιαδήποτε μετατροπή ή αλλαγή στη χρήση πολιτιστικής κληρονομιάς η οποία έχει σαν σκοπό την απόκρυψη ή καταστροφή πολιτιστικής, ιστορικής ή επιστημονικής μαρτυρίας.

2. Οποιαδήποτε αρχαιολογική ανασκαφή, μετατροπή, ή αλλαγή στη χρήση πολιτιστικής κληρονομιάς ευρισκόμενης σε κατεχόμενο έδαφος, εκτός αν οι περιστάσεις δεν το επιτρέπουν, εκτελείται σε στενή συνεργασία με τις αρμόδιες εθνικές αρχές του κατεχόμενου εδάφους.

Κεφάλαιο 3 Αυξημένη Προστασία

Άρθρο 10 Αυξημένη προστασία

Πολιτιστική κληρονομιά δύναται να τεθεί υπό αυξημένη προστασία νοουμένου ότι πληροί τις ακόλουθες τρεις προϋποθέσεις:

- (α) αποτελεί πολιτιστική κληρονομιά μεγίστης σημασίας για την ανθρωπότητα·
- (β) προστατεύεται από επαρκή εσωτερικά νομικά και διοικητικά μέτρα που αναγνωρίζουν την εξαιρετική πολιτιστική και ιστορική της αξία και που εξασφαλίζουν το ψηλότερο επίπεδο προστασίας·
- (γ) δεν χρησιμοποιείται για στρατιωτικούς σκοπούς ή για την προάσπιση στρατιωτικών θέσεων και το Μέρος το οποίο έχει την ευθύνη της πολιτιστικής κληρονομιάς προέβη ήδη σε δήλωση που επιβεβαιώνει ότι η εν λόγω κληρονομιά δεν θα χρησιμοποιηθεί για τέτοιο σκοπό.

Άρθρο 11 Παροχή ειδικής προστασίας

1. Κάθε Μέρος υποβάλλει στην Επιτροπή κατάλογο πολιτιστικής κληρονομιάς για την οποία σκοπεύει να ζητήσει την παροχή αυξημένης προστασίας.
2. Το Μέρος το οποίο έχει δικαιοδοσία ή ασκεί έλεγχο επί της πολιτιστικής κληρονομιάς δύναται να ζητήσει όπως αυτή συμπεριληφθεί στον Κατάλογο που θα καταρτιστεί σύμφωνα με το Άρθρο 27 υποπαράγραφος 1(β). Τέτοιο αίτημα περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες που σχετίζονται με τα κριτήρια που αναφέρονται στο Άρθρο 10. Η Επιτροπή δύναται να καλέσει οποιοδήποτε Μέρος να ζητήσει όπως πολιτιστική κληρονομιά συμπεριληφθεί στον Κατάλογο.
3. Άλλα Μέρη, η Διεθνής Επιτροπή της Μπλέ Ασπίδας και άλλοι μη κυβερνητικοί οργανισμοί με σχετική πείρα δύναται να εισηγηθούν συγκεκριμένη πολιτιστική κληρονομιά στην Επιτροπή. Στις περιπτώσεις αυτές η Επιτροπή δυνατό να αποφασίσει να καλέσει Μέρος να ζητήσει τη συμπερίληψη της εν λόγω πολιτιστικής κληρονομιάς στον Κατάλογο.
4. Ούτε η αίτηση για συμπερίληψη πολιτιστικής κληρονομιάς ευρισκόμενης σε έδαφος (επικράτεια), επί του οποίου η κυριαρχία, ή δικαιοδοσία διεκδικείται από περισσότερα του ενός Κράτη, ούτε η ίδια η συμπερίληψη της, επηρεάζει με οποιοδήποτε τρόπο τα δικαιώματα των μερών στη διαφορά.
5. Με τη λήψη αιτήματος για συμπερίληψη στον Κατάλογο, η Επιτροπή πληροφορεί όλα τα Μέρη σχετικά με το αίτημα. Τα Μέρη δύναται να υποβάλουν παραστάσεις αναφορικά με το εν λόγω αίτημα στην Επιτροπή εντός εξήντα ημερών. Οι παραστάσεις αυτές γίνονται μόνο με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στο Άρθρο 10. Είναι συγκεκριμένες και σχετίζονται με τα γεγονότα. Η Επιτροπή εξετάζει τις παραστάσεις, παρέχοντας στο Μέρος

που ζητά τη συμπερίληψη την εύλογη ευκαιρία να απαντήσει προτού λάβει την απόφαση. Όταν οι παραστάσεις αυτές είναι ενώπιον της Επιτροπής, οι αποφάσεις για συμπερίληψη στον Κατάλογο λαμβάνονται διά της πλειοψηφίας των τεσσάρων-πέμπτων των παρόντων και ψηφιζόντων μελών αυτής, ανεξαρτήτως των διατάξεων του Άρθρου 26.

6. Για τη λήψη της απόφασης σχετικά με αίτημα για συμπερίληψη στον Κατάλογο, η Επιτροπή ζητά τη συμβουλή κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανισμών καθώς και εμπειρογνομόνων.

7. Η απόφαση για παροχή ή άρνηση παροχής αυξημένης προστασίας λαμβάνεται μόνο με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στο Άρθρο 10.

8. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν η Επιτροπή έχει καταλήξει ότι το Μέρος που ζητά τη συμπερίληψη της πολιτιστικής κληρονομιάς στον Κατάλογο δεν πληροί τα κριτήρια του Άρθρου 10 υποπαράγραφος (β), η Επιτροπή δύναται να αποφασίσει τη χορήγηση αυξημένης προστασίας, νοουμένου ότι το αιτούμενο Μέρος υποβάλλει αίτηση για διεθνή βοήθεια βάσει του Άρθρου 32.

9. Με την έναρξη εχθροπραξιών, Μέρος το οποίο συμμετέχει στη σύρραξη δύναται να ζητήσει, κατεπειγόντως, την παροχή αυξημένης προστασίας στην πολιτιστική κληρονομιά που τελεί υπό την δικαιοδοσία ή τον έλεγχο του, κοινοποιώντας το αίτημα στην Επιτροπή. Η Επιτροπή κοινοποιεί αμέσως το αίτημα σε όλα τα Μέρη που εμπλέκονται στη σύρραξη. Σε τέτοιες περιπτώσεις η Επιτροπή θα εξετάζει τις παραστάσεις που υποβλήθηκαν από τα ενδιαφερόμενα Μέρη με επίστευση. Η απόφαση για χορήγηση προσωρινής αυξημένης προστασίας λαμβάνεται το συντομότερο δυνατό, διά της πλειοψηφίας των τεσσάρων-πέμπτων των παρόντων και ψηφιζόντων μελών της Επιτροπής, ανεξαρτήτως των διατάξεων του Άρθρου 26. Προσωρινή αυξημένη προστασία δυνατό να χορηγηθεί από την Επιτροπή, ενώ εκκρεμεί η έκβαση της συνήθους διαδικασίας για τη χορήγηση αυξημένης προστασίας,

νοουμένου ότι πληρούνται οι διατάξεις του Άρθρου 10 υποπαράγραφοι (α) και (γ).

10. Αυξημένη προστασία χορηγείται σε πολιτιστική κληρονομιά από την Επιτροπή από τη στιγμή της καταχώρησής της στον Κατάλογο.

11. Ο Γενικός Διευθυντής, αποστέλλει χωρίς καθυστέρηση στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και σε όλα τα Μέρη γνωστοποίηση οποιασδήποτε απόφασης της Επιτροπής να συμπεριλάβει πολιτιστική κληρονομιά στον Κατάλογο.

Άρθρο 12 Απαλλαγή πολιτιστικής κληρονομιάς ευρισκόμενης υπό αυξημένη προστασία

Τα Μέρη που μετέχουν στη σύμβαση εξασφαλίζουν την απαλλαγή πολιτιστικής κληρονομιάς που τελεί υπό αυξημένη προστασία αποφεύγοντας να θέσουν αυτή ως το στόχο επίθεσης ή αποφεύγοντας οποιαδήποτε χρήση αυτής ή του άμεσου περιβάλλοντος της προς υποστήριξη στρατιωτικής ενέργειας.

Άρθρο 13 Απώλεια της αυξημένης προστασίας

1. Πολιτιστική κληρονομιά που τελεί υπό αυξημένη προστασία χάνει την προστασία αυτή μόνο:

- (α) αν η εν λόγω προστασία διακοπεί ή ακυρωθεί σύμφωνα με το Άρθρο 14 ή
- (β) αν, και για όσο χρονικό διάστημα η κληρονομιά έχει καταστεί με τη χρήση της στρατιωτικός στόχος.

2. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην υποπαράγραφο 1(β), η εν λόγω κληρονομιά δύναται να αποτελεί το στόχο επίθεσης μόνο αν:

- (α) η επίθεση είναι ο μόνος δυνατός τρόπος τερματισμού της χρήσης της κληρονομιάς που αναφέρεται στην υποπαράγραφο 1(β).
- (β) λαμβάνονται όλα τα εφικτά προληπτικά μέτρα στην επιλογή των μέσων και μεθόδων επίθεσης με σκοπό τον τερματισμό της εν λόγω χρήσης και την αποφυγή ή σε οποιαδήποτε περίπτωση την ελαχιστοποίηση της ζημιάς στην πολιτιστική κληρονομιά.
- (γ) εκτός αν οι περιστάσεις δεν το επιτρέπουν, λόγω απαιτήσεων άμεσης αυτοάμυνας αν:
 - (i) η διαταγή επίθεσης εκδίδεται από το ύψιστο επιχειρησιακό επίπεδο διοίκησης.
 - (ii) αποτελεσματική εκ των προτέρων προειδοποίηση δίνεται στις αντιπασσόμενες δυνάμεις, η οποία απαιτεί τον τερματισμό της χρήσης που αναφέρεται στην υποπαράγραφο 1(β) και
 - (iii) παρέχεται εύλογο χρονικό διάστημα στις αντιπασσόμενες δυνάμεις να επανορθώσουν την κατάσταση.

Άρθρο 14 Διακοπή και ακύρωση της αυξημένης προστασίας

1. Στις περιπτώσεις που η πολιτιστική κληρονομιά δεν πληρεί πια οποιοδήποτε από τα κριτήρια που αναφέρονται στο άρθρο 10 του Πρωτοκόλλου αυτού, η Επιτροπή δύναται να διακόψει ή να ακυρώσει την παροχή αυξημένης προστασίας προς την εν λόγω πολιτιστική κληρονομιά αφαιρώντας την από τον Κατάλογο.

2. Στην περίπτωση σοβαρής παραβίασης του Άρθρου 12 σε σχέση με πολιτιστική κληρονομιά που τελεί υπό αυξημένη προστασία, η οποία προκύπτει από τη χρήση της ίδιας προς υποστήριξη στρατιωτικής ενέργειας, η Επιτροπή δύναται να ακυρώσει την αυξημένη προστασία που παρέχεται σε αυτήν. Όταν τέτοιες παραβιάσεις συνεχίζονται η Επιτροπή δύναται σε εξαιρετικές περιπτώσεις να ακυρώσει την αυξημένη προστασία που παρέχεται στην εν λόγω πολιτιστική κληρονομιά αφαιρώντας την από τον Κατάλογο.
3. Ο Γενικός Διευθυντής αποστέλλει χωρίς καθυστέρηση στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών και σε όλα τα Μέρη του παρόντος Πρωτοκόλλου γνωστοποίηση οποιασδήποτε απόφασης της Επιτροπής να διακόψει ή να ακυρώσει την παροχή αυξημένης προστασίας σε πολιτιστική κληρονομιά.
4. Προτού η Επιτροπή λάβει τέτοια απόφαση παρέχει την ευκαιρία στα Μέρη να καταστήσουν γνωστές τις απόψεις τους.

Κεφάλαιο 4 Ποινική ευθύνη και αρμοδιότητα

Άρθρο 15 Σοβαρές παραβιάσεις του παρόντος Πρωτοκόλλου

1. Πρόσωπο διαπράττει αδίκημα εντός της έννοιας του παρόντος Πρωτοκόλλου, αν σκόπιμα και κατά παράβαση της Σύμβασης ή του παρόντος Πρωτοκόλλου προβαίνει σε μια από τις ακόλουθες ενέργειες:
 - (α) καθιστά πολιτιστική κληρονομιά που τελεί υπό αυξημένη προστασία στόχο επίθεσης

- (β) χρησιμοποιεί πολιτιστική κληρονομιά που τελεί υπό αυξημένη προστασία ή το άμεσο περιβάλλον της προς υποστήριξη στρατιωτικής ενέργειας·
- (γ) προκαλεί εκτεταμένη καταστροφή ή οικειοποιείται πολιτιστική κληρονομιά που προστατεύεται βάσει της Σύμβασης και του παρόντος Πρωτοκόλλου·
- (δ) καθιστά πολιτιστική κληρονομιά που προστατεύεται βάσει της Σύμβασης και του παρόντος Πρωτοκόλλου στόχο επίθεσης·
- (ε) κλέβει, λεηλατεί ή σφετερίζεται ή προβαίνει σε πράξεις βανδαλισμού οι οποίες στρέφονται εναντίον πολιτιστικής κληρονομιάς προστατευόμενης βάσει της Σύμβασης.

2. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια μέτρα τα οποία είναι αναγκαία για να καταστήσει ως ποινικά αδικήματα βάσει του εσωτερικού του δικαίου τα αδικήματα που αναφέρονται στο Άρθρο αυτό και για να προνοήσει επαρκείς ποινές για τα εν λόγω αδικήματα. Όταν ενεργούν με τον τρόπο αυτό, τα Μέρη συμμορφώνονται με τις γενικές αρχές του δικαίου και με το διεθνές δίκαιο, περιλαμβανομένων των κανόνων που επεκτείνουν την ατομική ποινική ευθύνη και σε πρόσωπα άλλα από εκείνα που άμεσα διαπράττουν την πράξη.

Άρθρο 16

Δικαιοδοσία

1. Άνευ επηρεασμού της παραγράφου 2, κάθε Μέρος λαμβάνει τα αναγκαία νομοθετικά μέτρα για να ενισχύσει τη δικαιοδοσία του επί των αδικημάτων που αναφέρονται στο Άρθρο 15 στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- (α) όταν ένα τέτοιο αδίκημα διαπράττεται στην επικράτεια του υπό αναφορά Κράτους·

- (β) όταν ο ισχυριζόμενος αδικοπραγήσας είναι υπήκοος του υπό αναφορά Κράτους·
- (γ) στην περίπτωση αδικημάτων που αναφέρονται στο Άρθρο 15 υποπαράγραφοι (α) μέχρι (γ) όταν ο ισχυριζόμενος αδικοπραγήσας βρίσκεται στην επικράτειά του.

2. Σχετικά με την άσκηση δικαιοδοσίας και άνευ επηρεασμού του Άρθρου 28 της Σύμβασης:

- (α) το παρόν Πρωτόκολλο δεν αποκλείει τη δημιουργία ατομικής ποινικής ευθύνης ή την άσκηση δικαιοδοσίας βάσει εθνικού και διεθνούς δικαίου το οποίο δύναται να εφαρμοστεί ή να επηρεάζει την άσκηση δικαιοδοσίας βάσει του εθνικού διεθνούς δικαίου·
- (β) Με εξαίρεση και στην έκταση που Κράτος το οποίο δεν είναι Συμβαλλόμενο Μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο αποδέχεται και εφαρμόζει τις διατάξεις του Πρωτοκόλλου σύμφωνα με το Άρθρο 3 παράγραφος 2, μέλη των ενόπλων δυνάμεων και υπήκοοι Κράτους που δεν είναι Μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο, εξαιρουμένων εκείνων των υπηκόων που υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις Κράτους που είναι Συμβαλλόμενο Μέρος στο Πρωτόκολλο αυτό, δεν υπέχουν ατομική ποινική ευθύνη δυνάμει του παρόντος Πρωτοκόλλου, ούτε το Πρωτόκολλο αυτό επιβάλλει υποχρέωση για θεμελίωση δικαιοδοσίας επί των εν λόγω προσώπων ή για έκδοση αυτών.

Άρθρο 17

Δίωξη

1. Αν το Μέρος στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται ο ισχυριζόμενος αδικοπραγήσας για αδίκημα που παρατίθεται στο Άρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α) μέχρι (γ), δεν προβεί σε έκδοση του εν λόγω προσώπου, τότε παραπέμπει την υπόθεση χωρίς οποιαδήποτε εξαίρεση και χωρίς

αδικαιολόγητη καθυστέρηση στις αρμόδιες αρχές του αναφερόμενου Μέρους για σκοπούς δίωξης μέσω διαδικασιών σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο ή αν μπορούν να εφαρμοστούν, σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες του διεθνούς δικαίου.

2. Άνευ επηρεασμού των σχετικών κανόνων του διεθνούς δικαίου, αν εφαρμόζονται, οποιοδήποτε πρόσωπο αναφορικά με το οποίο διεξάγονται διαδικασίες σε σχέση με τη Σύμβαση ή το παρόν Πρωτόκολλο, θα τυγχάνει εγγυήσεων για δίκαιη μεταχείριση και δίκαιη δίκη σύμφωνα με το εσωτερικό και διεθνές δίκαιο σε όλα τα στάδια των διαδικασιών, και σε καμιά περίπτωση δεν παρέχονται εγγυήσεις λιγότερο ευνοϊκές στο εν λόγω πρόσωπο από εκείνες που παρέχονται από το διεθνές δίκαιο.

Άρθρο 18

Έκδοση

1. Τα αδικήματα που αναφέρονται στο Άρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α)-(γ) θεωρούνται ότι περιλαμβάνονται στα αδικήματα που δικαιολογούν την έκδοση σε οποιαδήποτε υφιστάμενη συνθήκη έκδοσης μεταξύ οποιωνδήποτε από τα Μέρη πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος Πρωτοκόλλου. Τα Μέρη αναλαμβάνουν να περιλάβουν τα εν λόγω αδικήματα σε οποιαδήποτε συνθήκη έκδοσης που μεταγενέστερα πρόκειται να συνάψουν μεταξύ τους.

2. Όταν Μέρος το οποίο καθιστά την έκδοση εξαρτώμενη από την ύπαρξη συνθήκης λάβει αίτηση για έκδοση από άλλο Μέρος με το οποίο δεν έχει συνάψει συνθήκη έκδοσης, το αιτούν Μέρος δύναται κατ'εκλογή του, να θεωρήσει το παρόν Πρωτόκολλο ως τη νομική βάση για έκδοση σε σχέση με αδικήματα που εκτίθενται στο Άρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α)-(γ).

3. Μέρη τα οποία δεν καθιστούν την έκδοση εξαρτώμενη από την ύπαρξη συνθήκης αναγνωρίζουν τα αδικήματα που εκτίθενται στο Άρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α)-(γ) ως αδικήματα που δικαιολογούν την έκδοση μεταξύ

τους, τηρουμένων των όρων που προβλέπονται από το νόμο του Μέρους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα.

4. Αν είναι αναγκαίο, τα αδικήματα που αναφέρονται στο Άρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α)-(γ) τυγχάνουν μεταχείρισης για σκοπούς έκδοσης μεταξύ των Μερών, σαν να είχαν διαπραχθεί όχι μόνο στον τόπο στον οποίο συνέβησαν αλλά επίσης στην επικράτεια των Μερών των εχόντων δικαιοδοσία σύμφωνα με το Άρθρο 16 παράγραφος 1.

Άρθρο 19 Αμοιβαία νομική βοήθεια

1. Τα Μέρη παρέχουν το ένα στο άλλο τη μεγαλύτερη δυνατή βοήθεια σε σχέση με έρευνες ή ποινικές διαδικασίες ή διαδικασίες έκδοσης που αφορούν τα αδικήματα που εκτίθενται στο Άρθρο 15, περιλαμβανομένης της βοήθειας συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων που βρίσκονται στη διάθεσή τους, και είναι αναγκαία για τις διαδικασίες.

2. Τα Μέρη εκτελώντας τις υποχρεώσεις τους βάσει της παραγράφου 1 συμμορφώνονται με οποιοσδήποτε συνθήκες ή άλλες διευθετήσεις για αμοιβαία νομική βοήθεια που υφίστανται μεταξύ τους. Αν δεν υπάρχουν τέτοιες συνθήκες ή διευθετήσεις, τα Μέρη παρέχουν το ένα στο άλλο βοήθεια σύμφωνα με το εσωτερικό τους δίκαιο.

Άρθρο 20 Λόγοι άρνησης

1. Για σκοπούς έκδοσης, τα αδικήματα που εκτίθενται στο Άρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α)-(γ), και για σκοπούς αμοιβαίας νομικής βοήθειας, τα αδικήματα που εκτίθενται στο Άρθρο 15 δεν θεωρούνται ως πολιτικά αδικήματα ούτε ως αδικήματα συνδεδεμένα με πολιτικά αδικήματα ούτε ως αδικήματα υποκινούμενα από πολιτικά κίνητρα. Συνεπώς, αίτημα για έκδοση ή για αμοιβαία νομική βοήθεια βασιζόμενο επί των εν λόγω αδικημάτων δεν

μπορεί ν' απορριφθεί με μόνη δικαιολογία ότι αφορά πολιτικό αδίκημα ή αδίκημα συνδεδεμένο με πολιτικό αδίκημα ή αδίκημα υποκινούμενο από πολιτικά κίνητρα.

2. Καμιά διάταξη του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν ερμηνεύεται ότι επιβάλλει υποχρέωση έκδοσης ή παροχής αμοιβαίας νομικής βοήθειας αν το Μέρος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα έχει ουσιώδεις λόγους να πιστεύει ότι το αίτημα έκδοσης για αδικήματα που εκτίθενται στο Άρθρο 15 υποπαράγραφοι 1(α)-(γ) ή για αμοιβαία νομική βοήθεια σε σχέση με αδικήματα που εκτίθενται στο Άρθρο 15 υποβλήθηκε για σκοπούς δίωξης ή τιμωρίας προσώπου λόγω της φυλής, θρησκείας, υπηκοότητας, εθνικής καταγωγής του, ή των πολιτικών του πεποιθήσεων, ή ότι η συμμόρφωση με το αίτημα θα δημιουργούσε προκατάληψη όσον αφορά τη θέση του εν λόγω προσώπου για οποιοδήποτε από τους αναφερόμενους λόγους.

Άρθρο 21

Μέτρα σχετικά με άλλες παραβάσεις

Άνευ επηρεασμού του Άρθρου 28 της Σύμβασης, κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά, δικαστικά ή πειθαρχικά μέτρα τα οποία δυνατό να είναι αναγκαία για την καταστολή των ακόλουθων πράξεων όταν διαπράττονται με πρόθεση.

- (α) οποιαδήποτε χρήση πολιτιστικής κληρονομιάς κατά παράβαση της Σύμβασης ή του παρόντος Πρωτοκόλλου·
- (β) οποιαδήποτε παράνομη εξαγωγή, άλλη μετακίνηση ή μεταβίβαση ιδιοκτησίας πολιτιστικής κληρονομιάς από κατεχόμενο έδαφος κατά παράβαση της Σύμβασης ή του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Κεφάλαιο 5 Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς στην
περίπτωση ενόπλων συρράξεων μη διεθνούς
χαρακτήρα

Άρθρο 22 Ένοπλες συρράξεις μη διεθνούς χαρακτήρα

1. Το παρόν Πρωτόκολλο εφαρμόζεται στην περίπτωση ένοπλης σύρραξης μη διεθνούς χαρακτήρα εντός της επικράτειας ενός εκ των Μερών.
2. Το παρόν Πρωτόκολλο δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις εσωτερικών ταραχών και εντάσεων όπως είναι οι εξεγέρσεις, μεμονωμένες και σποραδικές πράξεις βίας και άλλες πράξεις παρόμοιας φύσης.
3. Ουδεμία επίκληση μπορεί να γίνει των διατάξεων του παρόντος Πρωτοκόλλου με σκοπό τον επηρεασμό της κυριαρχίας Κράτους ή της ευθύνης της κυβέρνησης να διατηρήσει ή να αποκαταστήσει το νόμο και την τάξη στο Κράτος ή να προστατεύσει την εθνική ενότητα και εδαφική ακεραιότητα του Κράτους με όλα τα νόμιμα μέσα.
4. Καμιά διάταξη του παρόντος Πρωτοκόλλου δεν επηρεάζει τη θεμελίωση πρωτογενούς δικαιοδοσίας από το Μέρος στο έδαφος του οποίου διεξάγεται ένοπλη σύρραξη μη διεθνούς χαρακτήρα σχετικά με τις παραβιάσεις που αναφέρονται στο Άρθρο 15.
5. Ουδεμία επίκληση μπορεί να γίνει των διατάξεων του παρόντος Πρωτοκόλλου ως δικαιολογία για την άμεση ή έμμεση ανάμιξη για οποιοδήποτε λόγο στην ένοπλη σύρραξη ή στις εσωτερικές ή εξωτερικές υποθέσεις του Μέρους στο έδαφος του οποίου λαμβάνει χώρα η εν λόγω σύρραξη.

6. Η εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου στην περίπτωση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν επηρεάζει το νομικό καθεστώς των μερών που μετέχουν στη σύμβαση.
7. Η ΟΥΝΕΣΚΟ δύναται να προσφέρει τις υπηρεσίες της στα μέρη που μετέχουν στη σύγκρουση.

Κεφάλαιο 6 Θέματα Διάρθρωσης

Άρθρο 23 Συνέλευση των Μερών

1. Η Συνέλευση των Μερών συγκαλείται ταυτόχρονα με τη Γενική Διάσκεψη της ΟΥΝΕΣΚΟ, και σε συνεργασία με τη Συνέλευση των Υψηλά Συμβαλλομένων Μερών, αν η εν λόγω συνέλευση έχει συγκληθεί από το Γενικό Διευθυντή.
2. Η Συνέλευση των Μερών υιοθετεί τους Διαδικαστικούς της Κανόνες.
3. Η Συνέλευση των Μερών έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
 - (α) να εκλέγει τα Μέλη της Επιτροπής σύμφωνα με το Άρθρο 24 παράγραφος 1.
 - (β) να εγκρίνει τις Κατευθυντήριες Γραμμές που αναπτύσσονται από την Επιτροπή σύμφωνα με το Άρθρο 27 υποπαράγραφος 1(α).
 - (γ) να ορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές και να επιθεωρεί τη χρήση του Ταμείου από την Επιτροπή.
 - (δ) να εξετάζει την έκθεση που υποβάλλεται από την Επιτροπή σύμφωνα με το Άρθρο 27 υποπαράγραφος 1(δ).

(ε) να συζητά οποιοδήποτε πρόβλημα αναφορικά με την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου και να προβαίνει σε εισηγήσεις όπως θεωρεί κατάλληλο.

4. Με αίτηση του ενός πέμπτου τουλάχιστο των Μερών, ο Γενικός Διευθυντής συγκαλεί Έκτακτη Συνέλευση των Μερών.

Άρθρο 24 **Επιτροπή για την Προστασία της Πολιτιστικής**
Κληρονομιάς σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης

1. Εγκαθιδρύεται δια του παρόντος η Επιτροπή για την Πύστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης. Η Επιτροπή απαρτίζεται από δώδεκα Μέρη τα οποία εκλέγονται από τη Συνέλευση των Μερών.

2. Η Επιτροπή συνεδριάζει μια φορά το χρόνο σε τακτική συνεδρία και σε έκτακτες συνεδρίες οποτεδήποτε θεωρεί αυτό αναγκαίο.

3. Κατά τον καθορισμό της ιδιότητας του μέλους της Επιτροπής, τα Μέρη επιδιώκουν να διασφαλίσουν δίκαιη αντιπροσώπευση των διαφόρων γεωγραφικών περιοχών και πολιτισμών του κόσμου.

4. Τα Μέρη, μέλη της Επιτροπής, επιλέγουν ως αντιπροσώπους τους πρόσωπα προσοντούχα στους τομείς της πολιτιστικής κληρονομιάς, της άμυνας ή του διεθνούς δικαίου, και προσπαθούν σε συμφωνία το ένα με το άλλο να διασφαλίσουν ότι η Επιτροπή, ως σύνολο, διακρίνεται από επαρκή κατάρτιση σε όλους αυτούς τους τομείς.

Άρθρο 25 **Περίοδος θητείας**

1. Μέρος εκλέγεται στην Επιτροπή για τέσσερα χρόνια και είναι εκλέξιμο για άμεση επανεκλογή μόνο μια φορά.

2. Ανεξαρτήτως των διατάξεων της παραγράφου 1, η περίοδος θητείας του ήμισυ των μελών που επιλέγησαν κατά το χρόνο της πρώτης εκλογής παύει με τη λήξη της πρώτης τακτικής συνεδρίας της Συνόδου των Μερών, που ακολουθεί αυτήν κατά την οποία εκλέγησαν. Τα εν λόγω μέλη επιλέγονται με κλήρο από τον Πρόεδρο της υπό αναφορά Συνόδου μετά την πρώτη εκλογή.

Άρθρο 26 **Διαδικαστικοί Κανόνες**

1. Η Επιτροπή υιοθετεί τους δικούς της Διαδικαστικούς Κανόνες.

2. Η πλειοψηφία των μελών συνιστά απαρτία. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με πλειοψηφία των δύο-τρίτων των ψηφίζόντων μελών.

3. Τα μέλη δεν συμμετέχουν στη ψηφοφορία επί οποιωνδήποτε αποφάσεων που σχετίζονται με πολιτιστική κληρονομιά επηρεαζόμενη από ένοπλη σύρραξη στην οποία αυτά είναι μέρη.

Άρθρο 27 **Αρμοδιότητες**

1. Η Επιτροπή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
 - (α) να ορίζει Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου.

- (β) να χορηγεί, αναστέλλει ή ακυρώνει την αυξημένη προστασία που παρέχεται σε πολιτιστική κληρονομιά και να δημιουργεί, διατηρεί και προωθεί τον Κατάλογο Πολιτιστικής Κληρονομιάς η οποία τελεί υπό Αυξημένη Προστασία·
- (γ) να ελέγχει και επιθεωρεί την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου και να ενισχύει τις προσπάθειες για εξακρίβωση της πολιτιστικής κληρονομιάς που τελεί υπό αυξημένη προστασία·
- (δ) να μελετά και σχολιάζει τις εκθέσεις των Μερών, να ζητά διευκρινίσεις όπου απαιτείται, και να ετοιμάζει τη δική της έκθεση επί της εφαρμογής του παρόντος Πρωτοκόλλου για τη Συνεδρία των Μερών·
- (ε) να λαμβάνει και να εξετάζει αιτήματα για διεθνή βοήθεια βάσει του Άρθρου 32·
- (στ) να καθορίζει τη χρήση του Ταμείου·
- (ζ) να εκτελεί οποιαδήποτε άλλη αρμοδιότητα εκχωρηθεί σε αυτή από τη Συνεδρία των Μερών.

2. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής εκτελούνται σε συνεργασία με το Γενικό Διευθυντή.

3. Η Επιτροπή συνεργάζεται με διεθνείς και εθνικούς κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς που έχουν παρόμοιους στόχους με εκείνους της Σύμβασης, του Πρώτου Πρωτοκόλλου αυτής και του παρόντος Πρωτοκόλλου. Για να υποβοηθηθεί στην εκτέλεση των αρμοδιοτήτων της, η Επιτροπή δύναται να καλέσει στις συνεδρίες της, υπό συμβουλευτική ιδιότητα, εξέχοντες επαγγελματικούς οργανισμούς, όπως εκείνοι που έχουν επίσημες σχέσεις με

την ΟΥΝΕΣΚΟ, περιλαμβανομένης της Διεθνούς Επιτροπής της Μπλέ Ασπίδας (ICBS) και των σωμάτων που την αποτελούν.

Αντιπρόσωποι του Διεθνούς Κέντρου για τη Μελέτη της Διατήρησης και Αποκατάστασης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (Rome Centre) (ICCRROM) και της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού (ICRC) δυνατό να προσκληθούν επίσης να παρακολουθήσουν υπό συμβουλευτική ιδιότητα.

Άρθρο 28

Γραμματεία

Η Επιτροπή βοηθείται από τη Γραμματεία της ΟΥΝΕΣΚΟ η οποία ετοιμάζει τα έγγραφα της Επιτροπής και τα θέματα της ημερήσιας διάταξης για τις συνελεύσεις της και έχει την ευθύνη για την εφαρμογή των αποφάσεών της.

Άρθρο 29

Το Ταμείο για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης

1. Με το παρόν ιδρύεται Ταμείο για τους ακόλουθους σκοπούς:
 - (α) την παροχή οικονομικής ή άλλης βοήθειας προς υποστήριξη προπαρασκευαστικών ή άλλων μέτρων που πρέπει να ληφθούν εν καιρώ ειρήνης σύμφωνα μεταξύ άλλων (inter alia), με το Άρθρο 5, Άρθρο 10 υποπαράγραφος (β) και το Άρθρο 30· και
 - (β) την παροχή οικονομικής ή άλλης βοήθειας σχετικά με επείγοντα, προσωρινά ή άλλα μέτρα που πρέπει να ληφθούν με σκοπό την προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς κατά τη διάρκεια περιόδων ένοπλης σύρραξης ή για την άμεση ανάκτηση μετά το τέλος των εχθροπραξιών σύμφωνα, μεταξύ άλλων (inter alia) με το Άρθρο 8 υποπαράγραφος (α)·

2. Το Ταμείο αποτελεί εμπιστευματικό ταμείο, σύμφωνα με τις διατάξεις των οικονομικών κανονισμών της ΟΥΝΕΣΚΟ.

3. Οι πληρωμές που γίνονται από το Ταμείο γίνονται μόνο για τέτοιους σκοπούς τους οποίους η Επιτροπή ήθελε αποφασίσει σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που ορίζονται στο Άρθρο 23 υποπαράγραφος 3(γ). Η Επιτροπή δύναται να αποδέχεται συνεισφορές που θα χρησιμοποιούνται για συγκεκριμένο πρόγραμμα ή σχέδιο νοουμένου ότι η Επιτροπή έχει ήδη αποφασίσει για την εφαρμογή του εν λόγω προγράμματος ή σχεδίου.

4. Οι πόροι του Ταμείου συνίστανται σε:

(α) εθελοντικές συνεισφορές που γίνονται από τα Μέρη·

(β) συνεισφορές, δώρα ή κληροδοτήματα που γίνονται από:

(i) άλλα Κράτη·

(ii) την ΟΥΝΕΣΚΟ ή άλλους οργανισμούς του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών·

(iii) άλλους διεθνείς ή μη κυβερνητικούς οργανισμούς· και

(iv) δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς ή ιδιώτες.

(γ) οποιοδήποτε κέρδος το οποίο περιέρχεται στο Ταμείο·

(δ) κεφάλαια τα οποία συγκεντρώνονται από εράνους και εισπράξεις από γεγονότα τα οποία οργανώνονται προς όφελος του Ταμείου· και

- (ε) όλους τους άλλους πόρους για τους οποίους υπάρχει εξουσιοδότηση από τις κατευθυντήριες γραμμές που εφαρμόζονται όσον αφορά το Ταμείο.

Κεφάλαιο 7 Διάδοση Πληροφοριών και Διεθνής Βοήθεια

Άρθρο 30 Διάδοση

1. Τα Μέρη προσπαθούν με κατάλληλα μέσα, και ειδικότερα με εκπαιδευτικά και ενημερωτικά προγράμματα, να ενισχύσουν την εκτίμηση και το σεβασμό για την πολιτιστική κληρονομιά από ολόκληρο τον πληθυσμό τους.
2. Τα Μέρη μεριμνούν για τη διάδοση του κειμένου του παρόντος Πρωτοκόλλου όσο το δυνατό ευρύτερα, τόσο σε καιρό ειρήνης όσο και σε καιρό ένοπλης σύρραξης.
3. Οποιοσδήποτε στρατιωτικές ή πολιτικές αρχές οι οποίες σε καιρό ένοπλης σύρραξης αναλαμβάνουν την ευθύνη για την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου είναι πλήρως ενημερωμένες για το κείμενο αυτό. Για το σκοπό αυτό τα Μέρη όπως θεωρούν κατάλληλο:
 - (α) ενσωματώνουν κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς στους στρατιωτικούς τους κανονισμούς·
 - (β) αναπτύσσουν και εφαρμόζουν σε συνεργασία με την ΟΥΝΕΣΚΟ και σχετικούς κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς, εκπαίδευση εν καιρώ ειρήνης και άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα·

- (γ) κοινοποιούν το ένα στο άλλο, μέσω του Γενικού Διευθυντή, πληροφορίες για τους νόμους, τις διοικητικές διατάξεις και τα μέτρα που λήφθηκαν βάσει των υποπαραγράφων (α) και (β).
- (δ) κοινοποιούν το ένα στο άλλο, το συντομότερο δυνατό, μέσω του Γενικού Διευθυντή τους νόμους και τις διοικητικές διατάξεις τις οποίες προτίθενται να υιοθετήσουν για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 31 Διεθνής Συνεργασία

Σε περιπτώσεις σοβαρών παραβιάσεων του παρόντος Πρωτοκόλλου, τα Μέρη αναλαμβάνουν να ενεργήσουν από κοινού, μέσω της Επιτροπής, ή κχωρισμένα, σε συνεργασία με την ΟΥΝΕΣΚΟ και τα Ηνωμένα Έθνη και σύμφωνα με το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 32 Διεθνής Βοήθεια

1. Μέρος δύναται να ζητήσει από την Επιτροπή διεθνή βοήθεια για την πολιτιστική κληρονομιά που τελεί υπό αυξημένη προστασία καθώς και βοήθεια σε σχέση με την ετοιμασία, ανάπτυξη ή εφαρμογή των νόμων, διοικητικών διατάξεων και μέτρων που αναφέρονται στο Άρθρο 10.
2. Μέρος το οποίο μετέχει στη σύρραξη και δεν είναι Συμβαλλόμενο Μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο, αλλά αποδέχεται και εφαρμόζει διατάξεις σύμφωνα με το Άρθρο 3, παράγραφος 2, δύναται να ζητήσει κατάλληλη διεθνή βοήθεια από την Επιτροπή.
3. Η Επιτροπή υιοθετεί κανόνες για την υποβολή αιτήσεων για διεθνή βοήθεια και καθορίζει τις μορφές που μπορεί να έχει η διεθνής βοήθεια.

4. Τα Μέρη ενθαρρύνονται να προσφέρουν μέσω της Επιτροπής, τεχνική βοήθεια όλων των τύπων σε εκείνα τα Μέρη που το ζητούν ή στα μέρη που μετέχουν στη σύρραξη.

Άρθρο 33 Βοήθεια της ΟΥΝΕΣΚΟ

1. Μέρος δύναται να απευθυνθεί στην ΟΥΝΕΣΚΟ για τεχνική βοήθεια στην οργάνωση της προστασίας της πολιτιστικής του κληρονομιάς, όπως είναι οι προπαρασκευαστικές πράξεις για ασφάλεια της πολιτιστικής κληρονομιάς, η λήψη προληπτικών και οργανωτικών μέτρων για επείγουσες περιπτώσεις και η συλλογή εθνικών καταλόγων καταγραφής της πολιτιστικής κληρονομιάς, ή σε συνδυασμό με οποιοδήποτε άλλο πρόβλημα το οποίο προκύπτει από την εφαρμογή του παρόντος Πρωτοκόλλου. Η ΟΥΝΕΣΚΟ παρέχει την εν λόγω βοήθεια εντός των ορίων των καθορισμένων από το πρόγραμμα και τις προσόδους αυτής.

2. Τα Μέρη ενθαρρύνονται να παρέχουν τεχνική βοήθεια σε διμερές ή πολυμερές επίπεδο.

3. Η ΟΥΝΕΣΚΟ εξουσιοδοτείται, να προβαίνει με δική της πρωτοβουλία σε εισηγήσεις επί των εν λόγω θεμάτων στα Μέρη.

Κεφάλαιο 8 Εκτέλεση του παρόντος Πρωτοκόλλου

Άρθρο 34 Δυνάμεις Προστασίας

Το παρόν Πρωτόκολλο εφαρμόζεται σε συνεργασία με τις Δυνάμεις Προστασίας που είναι υπεύθυνες για την διασφάλιση των συμφερόντων των Μερών των μετεχόντων στη σύρραξη.

Άρθρο 35**Διαδικασία Συνδιαλλαγής**

1. Οι Δυνάμεις Προστασίας παρέχουν τις καλές τους υπηρεσίες σε όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ήθελαν κρίνει αυτές χρήσιμες για το συμφέρον της πολιτιστικής κληρονομιάς, ειδικότερα αν υπάρχει διαφωνία μεταξύ των Μερών που μετέχουν στη σύρραξη όσον αφορά την εφαρμογή ή ερμηνεία των διατάξεων του παρόντος Πρωτοκόλλου.

2. Για το σκοπό αυτό, καθεμιά από τις Δυνάμεις Προστασίας δύναται, είτε με πρόσκληση ενός από τα Μέρη, του Γενικού Διευθυντή, ή με δική της πρωτοβουλία, να προτείνει στα Μέρη που μετέχουν στη σύρραξη τη σύγκληση συνέλευσης των αντιπροσώπων τους, και ειδικότερα των υπεύθυνων αρχών για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, εάν κριθεί κατάλληλο, σε έδαφος Κράτους το οποίο δεν μετέχει στη σύρραξη. Τα Μέρη που μετέχουν στη σύρραξη δεσμεύονται να θέσουν σε εφαρμογή τις προτάσεις που υποβλήθηκαν σε αυτούς για σύγκληση συνέλευσης. Οι Δυνάμεις Προστασίας προτείνουν προς έγκριση από τα Μέρη που μετέχουν στη σύρραξη, πρόσωπο το οποίο ανήκει σε Κράτος μη μέρος στη σύρραξη ή πρόσωπο που υποδεικνύεται από το Γενικό Διευθυντή, και το οποίο καλείται να μετάσχει σε μια τέτοια συνέλευση υπό την ιδιότητα του Προέδρου.

Άρθρο 36**Συνδιαλλαγή στην περίπτωση απουσίας των****Δυνάμεων Προστασίας**

1. Σε περίπτωση σύρραξης όπου δεν διορίζονται Δυνάμεις Προστασίας, ο Γενικός Διευθυντής δύναται να παράσχει τις καλές του υπηρεσίες ή να ενεργήσει με οποιαδήποτε άλλη μορφή συνδιαλλαγής ή μεσολάβησης με σκοπό τη λύση της διαφωνίας.

2. Με πρόσκληση ενός από τα Μέρη ή του Γενικού Διευθυντή, ο Πρόεδρος της Επιτροπής δύναται να προτείνει στα Μέρη που μετέχουν στη σύρραξη τη

σύγκληση συνέλευσης των αντιπροσώπων τους, και ειδικότερα των αρχών που είναι υπεύθυνες για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, αν κριθεί κατάλληλο, στο έδαφος Κράτους που δεν είναι μέρος στη σύμβαση.

Άρθρο 37 **Μεταφράσεις και εκθέσεις**

1. Τα Μέρη μεταφράζουν το παρόν Πρωτόκολλο στις επίσημες γλώσσες αυτών και κοινοποιούν τις επίσημες αυτές μεταφράσεις στο Γενικό Διευθυντή.
2. Τα Μέρη υποβάλλουν κάθε τέσσερα χρόνια στην Επιτροπή έκθεση επί της εφαρμογής του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 38 **Ευθύνη Κράτους**

Καμιά διάταξη του παρόντος Πρωτοκόλλου, η οποία σχετίζεται με την ατομική ποινική ευθύνη δεν επηρεάζει την ευθύνη των Κρατών βάσει του διεθνούς δικαίου, περιλαμβανομένης της υποχρέωσης για παροχή αποζημίωσης.

Κεφάλαιο 9 Τελικές Διατάξεις

Άρθρο 39 **Γλώσσες**

Το παρόν Πρωτόκολλο συντάσσεται στην Αραβική, Κινέζικη, Αγγλική, Γαλλική, Ρωσική και Ισπανική, τα δε έξι αυτά κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά.

Άρθρο 40

Υπογραφή

Μαρτίου

Το παρόν Πρωτόκολλο φέρει την ημερομηνία 26 Μαΐου 1999. Θα είναι ανοικτό για υπογραφή από όλα τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη στη Χάγη από την 17^η Μαΐου 1999 μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου, 1999.

Άρθρο 41

Επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση

1. Το παρόν Πρωτόκολλο υπόκειται σε επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση από τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη τα οποία έχουν υπογράψει το Πρωτόκολλο αυτό σύμφωνα με τις αντίστοιχες συνταγματικές τους διαδικασίες.
2. Τα έγγραφα επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης κατατίθενται στο Γενικό Διευθυντή.

Άρθρο 42

Προσχώρηση

1. Το παρόν Πρωτόκολλο θα είναι ανοικτό για προσχώρηση από άλλα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη από την 1^η Ιανουαρίου του 2000.
2. Η προσχώρηση διενεργείται με την κατάθεση του εγγράφου προσχώρησης στο Γενικό Διευθυντή.

Άρθρο 43

Έναρξη ισχύος

1. Το παρόν Πρωτόκολλο τίθεται σε ισχύ μετά την πάροδο τριών μηνών από την κατάθεση είκοσι εγγράφων επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης.

2. Μετέπειτα, τίθεται σε ισχύ για κάθε Μέρος, τρεις μήνες μετά την κατάθεση του σχετικού εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης.

Άρθρο 44 Έναρξη ισχύος σε περιπτώσεις ένοπλης σύρραξης

Οι περιπτώσεις που αναφέρονται στα Άρθρα 18 και 19 της Σύμβασης προσδίδουν άμεση ισχύ σε επικυρώσεις, αποδοχές ή εγκρίσεις ή προσχωρήσεις στο παρόν Πρωτόκολλο που κατατέθηκαν από τα εμπόλεμα μέρη είτε πριν από είτε μετά την έναρξη των εχθροπραξιών ή της κατάληψης. Σε τέτοιες περιπτώσεις ο Γενικός Διευθυντής διαβιβάζει μέσω της ταχύτερης δυνατής οδού τις κοινοποιήσεις που αναφέρονται στο Άρθρο 46.

Άρθρο 45 Καταγγελία

1. Κάθε Μέρος δύναται να καταγγείλει το παρόν Πρωτόκολλο.
2. Η καταγγελία γνωστοποιείται με έγγραφο το οποίο κατατίθεται στο Γενικό Διευθυντή.
3. Η καταγγελία τίθεται σε εφαρμογή μετά την πάροδο ενός έτους από τη λήψη του εγγράφου καταγγελίας. Παρόλα αυτά, αν, με τη λήξη της περιόδου αυτής, το καταγγέλον Μέρος είναι αναμεμιγμένο σε ένοπλη σύρραξη, η καταγγελία δεν τίθεται σε εφαρμογή προτού λήξουν οι εχθροπραξίες ή προτού συμπληρωθούν οι επιχειρήσεις επαναπατριsmού της πολιτιστικής κληρονομιάς, υπολογίζοντας από οποιοδήποτε από τα γεγονότα που αναφέρονται πιο πάνω συμβεί τελευταίο.

Άρθρο 46 **Γνωστοποιήσεις**

Ο Γενικός Διευθυντής πληροφορεί όλα τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη καθώς και τα Ηνωμένα Έθνη για την κατάθεση όλων των εγγράφων επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης που προβλέπονται στα Άρθρα 41 και 42 και για την κατάθεση όλων των καταγγελιών που προβλέπονται στο Άρθρο 45.

Άρθρο 47 **Εγγραφή στα Ηνωμένα Έθνη**

Σύμφωνα με το Άρθρο 102 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών το παρόν Πρωτόκολλο καταχωρείται στη Γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών με αίτηση του Γενικού Διευθυντή.

ΣΕ ΠΙΣΤΗ ΤΩΝ ΠΙΟ ΠΑΝΩ οι πιο κάτω υπογεγραμμένοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι για το σκοπό αυτό υπέγραψαν το παρόν Πρωτόκολλο.

ΕΓΙΝΕ ΣΤΗ ΧΑΓΗ, την εικοστή έκτη ημέρα του Μάρτη 1999, σε ένα και μόνο αντίγραφο το οποίο θα κατατεθεί στα αρχεία της ΟΥΝΕΣΚΟ, επικυρωμένα δε πιστά αντίγραφα θα αποσταλούν σε όλα τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη.